

Šoa – vyhubení rakvických židů

Ve druhé polovině předminulého století získali židé svobodu pohybu a usídlování. Díky těmto pro další jejich život zásadním změnám, které byly roku 1867 potvrzeny ústavou, začalo a postupně pokračovalo stěhování některých židovských rodin z podivínského ghetta mj. také do Rakvic.

Podle tamní farní kroniky bylo v dědině evidováno roku 1868 dohromady 30 a roku 1891 celkem 54 občanů izraelského náboženského vyznání. Jednalo se o členy rodin Šalomouna Hampla, Jakuba Hausera, Mořice Hausera, Bernarda Hohenbergera, Gabriela Hohenbergera, Marka Kohna, Šalomouna Kohna, Jindřicha Rosenzweiga a Šalomouna Spitze.

V těchto rodinách se v uvedeném období narodilo 40 dětí, z toho 25 chlapců a 15 dívek. Pro chlapce ve věku od 5 do 13 let byl v domě čp. 157, jehož stavba chátrá na dnešní ulici Krátké, otevřen díky nadaci Adolfa a Salomény Kohnových tzv. cheder; v této konfesijní škole z roku 1884 se židovští chlapci učili základům hebrejštiny a judaismu. Dívkám dávaly jejich matky jednoduché náboženské vzdělání v domácím rodinném prostředí.

Počet rakvické židovské komunity byl každou chvíli jiný jednak přirozenou měnou obyvatelstva (porodností a úmrtností), jednak následkem neutuchajících migrací (tj. přistěhování ženichů a nevěst z okolních i vzdálenějších obcí, anebo přemístování domácích rodin do větších měst a některých také do metropole habsburské monarchie, tedy do Vídně). V Rakvicích trvale zakotvily pouze dvě spřízněné židovské rodiny, jejichž živitelé se zprvu věnovali výlučně obchodní činnosti a teprve postupem času se jejich potomci začali přizpůsobovat venkovským životním podmínkám a přecházet k zemědělské výrobě.

U kolébky první takto usdlé židovské rodiny stál Marek Kohn, který se usadil v dědině už někdy kolem roku 1848 na čp. 138. Pocházel z Podivína stejně jako jeho žena Amálie, s níž měl více dětí; z těch tři synové a dvě dcery postupně v Rakvicích uzavírali své sňatky, po nichž Adolf s manželkou Saloménou, roz. Hohenbergerovou z Podivína, bydlel v dědině na čp. 138 a jeho mladší bratr Šalomoun s manželkou Fany, roz. Bauerovou z Podivína, zůstával na čp. 94. K jejich stavením postupně přibýval pozemkový majetek a tím se vytvářely základy k příštím velmi dobře prosperujícím hospodářstvím.

Zakladatelem druhé rodiny židovských usedlíků byl původně podivínský Šalomoun Spitz, který se přišel do Rakvic roku 1857. Vzal si tam za ženu Evu, dceru Marka Kohna, a po její smrti se oženil s Reginou, rozenou Schüllerovou z Hustopečí. Obě manželky mu daly celkem osmáct dětí. Jeho dědicem se stal syn Heřman, bydlící v čp. 33, který kupoval zadlužené rolnické usedlosti a na rychle vznikajícím velkostatku zaváděl farmářský způsob hospodaření. Dříve než zemřel, stačil krátce před svou smrtí rodinný dům s 80 ha příslušejících polností přepsat na manželku Felicii, roz. Úlehlovou z Ladné, která nebyla židovkou, a tím se podařilo nemovitosti po vpádu okupantů zachránit před násilnou arizací.

Ne tak rodina Kohnova. Poslední její představitel Max skončil počátkem Protektorátu Čechy a Morava tragicky. Nejdřív byla totiž na jeho polnosti uvalena tzv. nucená správa; když mu zanedlouho nato došlo oznámení, že bude všechn rodinný majetek jako židovský zabaven, spáchal ze zoufalství sebevraždu. Zbylé členy jeho rodiny rozvezl pak okupační režim na sběrná místa v Boskovicích, Brně a v Uherském Brodu, aby byli odtud deportováni nejprve do Terezína a pak do dalších táborů nucené koncentrace, které se tak staly místy jejich posledního vydechnutí.

Jako první byli 19. 3. 1942 transportováni z Boskovic do Terezína David a Evženie Kohnovi; David krátce po příjezdu do tohoto tábora zahynul, Evženie byla o něco později odvečena na smrt do Osvětimi. Po nich se ocitli 4. 4. 1942 v Brně v hromadném transportu do Terezína Bedřich Kohn s dcerkou Věrou a Josefa Weiglová; Bedřich a Věra byli odtud násilím převezeni do Lublinu, Josefa Weiglová do Treblinky. Nakonec byli pak 27. 1. 1943 transportováni z Uherského Brodu do Terezína a po tamní jednodenní zastávce do Osvětimi Arnošt, Erich, Alice a Františka Kohnovi. Ilona a Irma z této rodiny jsou od druhé světové války nezvěstné, bližší údaje o hořkém konci jejich životů příslušná databáze postrádá. Všichni rakvičtí Kohnovi, od dětí předškolního věku až po jejich pětadesátileté prarodiče, stali se oběťmi nelítostného rasového teroru a vyvražďování, pro něž židé používají termínu šoa, neboli vyhubení.

Smrt za druhé světové války tak z malé židovské komunity v Rakvicích minula jedině lékaře Bedřicha Beneše. Ten se po Mnichovu přestěhoval z henleinovci zamořeného Zaječí do naší dědiny, kde měl soukromou ordinaci na dnešní ulici Nádražní čp. 205. Protože žil ve smíšeném manželství, byl transportován teprve počátkem roku 1945 z Prahy do Terezína, kde se naštěstí dočkal osvobození.